ปีท่องเที่ยวไทย ๒๕๔๑-๒๕๔๒

คู่มือจักรยานท่องเที่ยวมรดกโลก

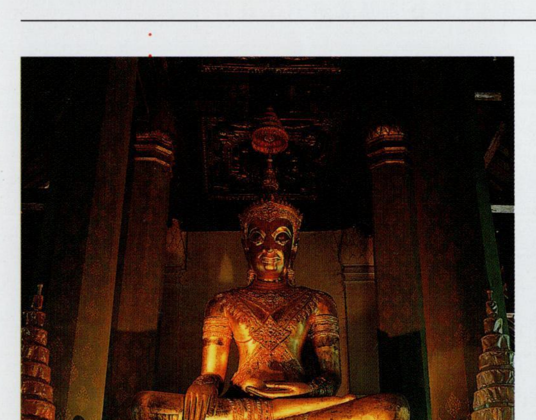
พระนครศรีอยุธยา

อภินันทนาการ
จากอนุสาร อ.ส.ท.

บทนำ

กรุงศรีอยุธยา อดีตราชธานีไทยที่มีอายุยืนยาวนานถึง ๔๑๗ ปี ในอดีตเป็นมหานครที่งดงามรุ่งเรืองที่สุดแห่งหนึ่งในทวีปเอเชีย พรั่งพร้อมด้วยมหาปราสาทราชวัง วัดวาอาราม แหล่งชุมนุมค้าขาย ตลาดบก ตลาดน้ำ และตลาดป่า พ่อค้าวาณิชเรือกำปั่นจากต่างชาติ ทั้งจีน ฝรั่ง ญี่ปุ่น อินเดีย และอาหรับ เดินทางไปมาค้าขายอยู่ไม่ขาด และแม้ว่ามหานครแห่งนี้จะถูกทำลายลงแล้วด้วยไฟสงคราม แต่ร่องรอยหลักฐานที่ยังคงเหลืออยู่ ก็เป็นเสมือนขุมทรัพย์ทางปัญญาอันยิ่งใหญ่ที่เราลูกหลานไทยรุ่นหลังสมควรที่จะศึกษาเรียนรู้

การเดินทางท่องเที่ยวในเมืองเก่าแทบทุกแห่งในโลกมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือเป็นการเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ไม่กว้างขวางนัก เพราะคนในสมัยโบราณใช้เพียงการเดินเท้า พายเรือ ขี่ม้า หรือขี่ช้างในการไปมาหาสู่ ด้วยเหตุนี้สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์จึงตั้งอยู่ห่างกันไม่มากนัก แม้เหน็ดเหนื่อยหากใช้การเดินเท้า แต่ใกล้เกินไปสำหรับการเดินทางด้วยรถยนต์ ไม่เพียงเท่านั้น การเดินทางด้วยรถใหญ่เช่นรถบัสทัศนาจรในเมืองเก่ายังก่อให้เกิดมลภาวะแก่โบราณสถานอันเปราะบาง

การเดินทางท่องเที่ยวเมืองเก่าด้วยจักรยานจึงถูกนำมาใช้ ส่วนหนึ่งเพื่อช่วยบรรเทาปัญหาดังกล่าว อีกส่วนหนึ่งเพื่อช่วยให้เกิดความสนุกสนานในการเดินทางท่องเที่ยวในเมืองเก่า ระยะทางที่ใกล้ด้วยรถยนต์ ไม่ใกล้นักสำหรับจักรยาน ระยะทางที่เหนื่อยหน่ายหากเดินเท้า กลับเพลิดเพลินสนุกสนานด้วยจักรยาน ทัศนียภาพของมหานครเก่าอันยิ่งใหญ่เปิดกว้าง ๓๖๐ องศา อีกทั้งจักรยานยังทำให้ผู้เดินทางสนุกกับการค้นหาแหล่งท่องเที่ยวและมีเวลาให้กับสถานที่สำคัญแต่ละแห่งโดยไม่จำกัดเวลา

ในปัจจุบันเกาะเมืองกรุงศรีอยุธยายังมีรถยนต์แล่นไปมาไม่มากนัก นักท่องเที่ยวสามารถใช้จักรยานเดินทางท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก มูลนิธิพิทักษ์สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวจึงจัดให้มีการเดินทางท่องเที่ยวด้วยจักรยานทั้งแบบให้เช่าจักรยานพร้อมคู่มือและแบบทัวร์จักรยานกลุ่มย่อยขึ้น เป็นมิติใหม่สำหรับการท่องเที่ยวในเมืองโบราณแห่งนี้ ด้วยเส้นทางจักรยานที่สำรวจและกำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า นักท่องเที่ยวจะได้รับความสนุกสนานกับการเดินทางด้วยจักรยานในเมืองโบราณควบคู่ไปกับการเรียนรู้และศึกษามรดกของบรรพบุรุษไทย ที่สำคัญที่สุดหากนักท่องเที่ยวได้รับความสนุกสนานและประทับใจจากการเดินทางนี้ อย่าลืมบอกต่อ ๆ กันไปด้วยก็แล้วกัน

ประวัติความเป็นมาของกรุงศรีอยุธยา

บริเวณที่ตั้งของพระนครศรีอยุธยาเป็นสถานที่ที่มีพัฒนาการของบ้านเมืองมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน จากการขุดค้นทางโบราณคดีพบว่าอาณาบริเวณนี้เคยเป็นสถานที่ตั้งของเมืองที่เจริญรุ่งเรืองด้วยศิลปวัฒนธรรมนับได้ตั้งแต่สมัยทวารวดีเป็นต้นมา โดยพบหลักฐานโบราณสถานและโบราณวัตถุมากมาย โดยแบ่งได้เป็นยุคสมัยคร่าว ๆ ดังต่อไปนี้

สมัยก่อนกรุงศรีอยุธยา

ปรากฏหลักฐานทางโบราณคดีนับได้ตั้งแต่สมัยทวารวดี ได้แก่พระพุทธรูปศิลาขนาดใหญ่และพระเจดีย์แบบทวารวดี เมืองโบราณแห่งนี้เจริญรุ่งเรืองและได้ส่งทอดความเจริญทางศิลปวิทยาการให้กับเมืองในรุ่นต่อมาที่ปรากฏนามว่าอโยธยาศรีรามเทพนคร ซึ่งนครแห่งนี้ได้พัฒนาความเจริญรุ่งเรืองในทุก ๆ ด้านจนถึงขีดสุด ดังปรากฏหลักฐานในรูปแบบของศิลปกรรมที่เรียกกันว่าศิลปะแบบอู่ทอง ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นศิลปะที่งดงามในขั้น "คลาสสิก" เทียบเท่ากับศิลปะสุโขทัย แต่ต่อมานครแห่งนี้ได้เกิดโรคระบาดเป็นเมืองร้างไปจนกระทั่งพระเจ้าอู่ทองเสด็จมาสร้างเมืองขึ้นใหม่

สมัยกรุงศรีอยุธยา

เริ่มขึ้นเมื่อสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) สร้างกรุงศรีอยุธยาขึ้น ในปี พ.ศ. ๑๘๙๓ โดยสามารถแบ่งพัฒนาการของบ้านเมืองในสมัยกรุงศรีอยุธยาออกเป็น ๓ ระยะได้ดังนี้

สมัยอยุธยาตอนต้น (พ.ศ. ๑๘๙๓-๒๑๑๒)

เป็นระยะเวลาแห่งการสร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับอาณาจักร ด้วยสายสัมพันธ์ทางเครือญาติกับกษัตริย์เมืองละโว้และกษัตริย์เมืองสุพรรณภูมิของพระเจ้าอู่ทองทำให้อยุธยาสามารถรวบรวมดินแดนเป็นปึกแผ่นขึ้นอย่างรวดเร็วและมีกำลังทางทหารที่เข้มแข็งมาก มีการวางระเบียบแบบแผนทางการเมืองการปกครองเป็นระบบขึ้นในสมัยของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถจนมั่นคงเป็นปึกแผ่นในระดับหนึ่งก่อนที่จะเสียกรุงศรีอยุธยาให้แก่พม่าในปี พ.ศ. ๒๑๑๒

สมัยอยุธยาตอนกลาง (พ.ศ. ๒๑๑๒-๒๒๓๑)

เป็นยุคสมัยแห่งการกอบกู้เอกราชและฟื้นฟูบ้านเมืองให้กลับมั่นคงอีกครั้ง หลังจากรัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราชแล้วกรุงศรีอยุธยาก็ปลอดจากศึกสงครามกับภายนอก จึงเริ่มมีการติดต่อค้าขายกับนานาอารยประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชมีชาวต่างชาติหลากชาติหลายภาษาเข้ามามีอิทธิพลภายในราชสำนัก โดยเฉพาะฝรั่งเศสพยายามที่จะยึดกรุงศรีอยุธยาจนพระเพทราชากับหลวงสรศักดิ์ยึดอำนาจได้สำเร็จและขับไล่บรรดาชาวต่างชาติออกไป

สมัยอยุธยาตอนปลาย (พ.ศ. ๒๒๓๑-๒๓๑๐)

การค้าขายกับต่างประเทศซบเซาลงเนื่องจากเกิดความไม่ไว้วางใจชาวต่างชาติ ภายในอาณาจักรก็ไม่มีความมั่นคง เกิดกบฏหลายครั้งในสมัยพระเพทราชาและเกิดการทำสงครามกลางเมืองแย่งชิงราชสมบัติครั้งใหญ่เมื่อสิ้นรัชกาลของสมเด็จพระเจ้าท้ายสระ ช่วงรุ่งเรืองที่สุดของอยุธยาตอนปลายคือในรัชสมัยของพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศซึ่งครองราชย์ยาวนานที่สุดในสมัยอยุธยาตอนปลายนี้คือ ๒๖ ปี มีกวีเอกเช่นเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ เป็นความรุ่งเรืองครั้งสุดท้ายก่อนที่กรุงศรีอยุธยาจะถูกพม่ายกทัพเข้าตีและเผาทำลายลงจนหมดสิ้นในปี พ.ศ. ๒๓๑๐

แต่มรดกทั้งทางด้านสังคม ศิลปวัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ ที่กรุงศรีอยุธยาได้สั่งสมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานนับหลายร้อยปีก็ได้ถูกรื้อฟื้นขึ้นมาพร้อมกับการสร้างกรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงแห่งใหม่และมีพัฒนาการเป็นมรดกอันทรงคุณค่าที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

เกาะเมืองอยุธยา

คือศูนย์กลางทางการเมืองการปกครองแห่งราชอาณาจักร ตัวเกาะเมืองแต่เดิมยังไม่มีน้ำล้อมรอบ คงมีเฉพาะแม่น้ำลพบุรีทางด้านเหนือ และแม่น้ำเจ้าพระยาทางด้านทิศตะวันตก ต่อมาในสมัยพระมหาจักรพรรดิจึงมีการขุดคลองคูขื่อหน้าเชื่อมจากแม่น้ำลพบุรีตรงบริเวณตลาดหัวรอลงมาบรรจบแม่น้ำเจ้าพระยาตรงหน้าป้อมเพชร ทำให้กรุงศรีอยุธยากลายสภาพเป็นเกาะเมือง มีน้ำล้อมรอบทุกด้าน เพิ่มความเข้มแข็งในการป้องกันพระนครยิ่งขึ้น อยู่มาด้วยความที่กระแสน้ำไหลตรงได้สะดวกกว่า แม่น้ำป่าสักจึงเปลี่ยนทางเดินมาทับคลองคูขื่อหน้า ทำให้เกาะเมืองอยุธยามีแม่น้ำสายใหญ่ล้อมรอบดังเช่นทุกวันนี้

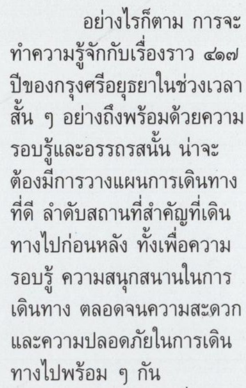

ภายในตัวเกาะเมืองที่มีสัณฐานดังเรือสำเภาคว่ำ ตัวพระบรมมหาราชวังและวัดพระศรีสรรเพชญ์อันเป็นจุดศูนย์กลางแห่งราชอาณาจักรตั้งอยู่ตอนกลางเกาะ ด้านหนึ่งประชิดริมแม่น้ำลพบุรีค่อนไปทางทิศตะวันตก รอบเกาะมีกำแพงพระนครสร้างด้วยอิฐและหินมั่นคงแข็งแรง มีป้อมสำคัญคือป้อมเพชร กั้นสกัดขวางทางด้านแม่น้ำเจ้าพระยา เรือพ่อค้าวาณิชย์จากต่างประเทศต้องแล่นผ่าน บริเวณทิศตะวันตกและทิศตะวันออกมีแม่น้ำใหญ่ คือ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำลพบุรีไหลจากทางทิศเหนือภายในผืนแผ่นดินใหญ่มาบรรจบเมือง มีด่านขนอนเก็บภาษีสินค้าเข้าสู่เมือง นอกเมืองออกไปทางทิศใต้อันเป็นทางเปิดออกสู่ทะเลผ่านทางแม่น้ำเจ้าพระยา พระเจ้าแผ่นดินโปรดฯ ให้ชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในอยุธยาตั้งหมู่บ้านของตนเอง ในแต่ละหมู่บ้านมีผู้คนมากนับร้อยคน ทั้งหมู่บ้านญี่ปุ่น หมู่บ้านโปรตุเกส หมู่บ้านฮอลันดา

กำแพงพระนครมีป้อมปืน มีประตูพระนครทั้งประตูบกและประตูน้ำมีการขุดคลองสายต่าง ๆ เชื่อมโยงต่อกันไปภายในเมืองเป็นร่างแห ในหน้าน้ำชาวเมืองสามารถพายเรือติดต่อค้าขายกันได้สะดวกถึงหัวบันไดบ้าน จนชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาค้าขายในอยุธยาขนานนามพระนครแห่งนี้ว่าเวนิสตะวันออก โรงเก็บเรือของหลวงมากมายด้วยเรือพระที่นั่ง เรือดั้ง เรือแซง เรือหัวรูปสัตว์ที่สวยงามตั้งอยู่นอกเกาะเมือง เมื่อถึงคราวเสด็จพระราชดำเนินทางน้ำ กระบวนเรือในขบวนเสด็จงดงามวิจิตรดังเมืองสวรรค์ บนบกมีถนนเรียงด้วยอิฐกว้างขวางตัดตรงเชื่อมต่อกันไปทั่วทิศ ตรงริมแม่น้ำเจ้าพระยาใกล้วัดพุทไธสวรรย์เป็นถนนสายราชทูตพุ่งตรงสู่พระบรมมหาราชวัง ที่ในยามมีคณะทูตจากต่างแดนเดินทางเข้ามาเจริญพระราชไมตรี ขบวนแห่ราชทูตจะเดินตรงเข้าสู่พระราชวังเป็นริ้วขบวนสวยงามยิ่งใหญ่ที่ชาวอยุธยาจะแตกตื่นกันมาชมแน่นขนัด

เส้นทางจักรยานกรุงศรีอยุธยา

ด้วยเหตุที่การจราจรโดยรถยนต์ในเกาะเมืองอยุธยายังไม่ถึงกับหนาแน่นและแนวโน้มในอนาคตก็จะยิ่งเบาบาง เพราะทางราชการมีแนวคิดที่จะผลักดันให้โยกย้ายสถานที่ราชการ ที่อยู่อาศัย และอาคารร้านค้าต่าง ๆ ออกนอกพื้นที่ เพื่อให้กรุงศรีอยุธยาได้กลับคืนสู่ความเป็นพระมหานครอันยิ่งใหญ่อีกครั้งหนึ่ง การเดินทางท่องเที่ยวด้วยจักรยานในบริเวณเกาะเมืองจึงสามารถทำได้อย่างสะดวกสบาย นักท่องเที่ยวไม่ต้องเคร่งครัดกับการจัดรูปขบวนเดินทางเพื่อป้องกันอันตรายจากรถยนต์ ทำให้มีอิสระในการเดินทางมากขึ้น จนกล่าวได้ว่า นักท่องเที่ยวสามารถที่จะเดินทางด้วยจักรยานในเกาะเมืองอยุธยาได้ด้วยตนเอง

อย่างไรก็ตาม การจะทำความรู้จักกับเรื่องราว ๔๑๗ ปีของกรุงศรีอยุธยาในช่วงเวลาสั้น ๆ อย่างถึงพร้อมด้วยความรอบรู้และอรรถรสนั้น น่าจะต้องมีการวางแผนการเดินทางที่ดี ลำดับสถานที่สำคัญที่เดินทางไปก่อนหลัง ทั้งเพื่อความรอบรู้ ความสนุกสนานในการเดินทาง ตลอดจนความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทางไปพร้อม ๆ กัน

มูลนิธิพิทักษ์สิ่งแวดล้อมฯ ได้ทำการสำรวจเส้นทางจักรยานกรุงศรีอยุธยามาแล้วหลายครั้งด้วยกัน และสรุปเป็นเส้นทางจักรยานที่น่าสนใจเพื่อการขี่จักรยานท่องเที่ยวในกรุงศรีอยุธยาสำหรับบุคคลทั่วไป ดังรายละเอียดที่จะนำเสนอในหน้าถัดไป

การใช้รายละเอียดการเดินทาง

ก่อนออกเดินทางให้อ่านรายละเอียดล่วงหน้าไปทีละช่วง เพราะบางตอนได้ให้รายละเอียดในจุดที่ควรใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษไว้ และบางตอนก็ได้แนะนำสิ่งที่ไม่ควรพลาดชมไว้กันหลงลืม ส่วนนอกจากนี้นักท่องเที่ยวควรหาอ่านเพิ่มเติมได้จากข้อมูลท่องเที่ยว และเที่ยวเพิ่มเติมเองได้ตามอัธยาศัย เวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวแต่ละแห่งเป็นเวลาที่คำนวณไว้อย่างเหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวได้พอดีใน ๑ วัน แต่ถ้านักท่องเที่ยวมีเวลาน้อยหรือมากกว่านี้สามารถคำนวณการใช้เวลาให้เหมาะสมได้เอง หรืออาจจะคำนวณไว้เผื่อมาต่อวันหลังก็ได้

เส้นทางที่แนะนำบางจุดบางตอนอาจออกนอกเส้นทางรถยนต์ตามปรกติ ทั้งนี้ตั้งใจแนะนำไว้ให้เป็นเส้นทางที่ขี่จักรยานได้สนุกมีรสชาติ การท่องเที่ยวในเมืองโบราณนั้นอาจจะน่าเบื่อหน่ายสำหรับการเดินทางท่องเที่ยวด้วยวิธีอื่น ๆ แต่ไม่ใช่สำหรับจักรยานแน่นอน

เส้นทางช่วงที่ ๑

ททท. สำนักงานพระนครศรีอยุธยา-ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

ระยะทางประมาณ ๑ กิโลเมตร

ควรเริ่มต้นการเดินทางแต่เช้าสัก ๐๘.๐๐ นาฬิกา แดดยังไม่ทันร้อน จูงจักรยานข้ามถนนไปตั้งต้นเดินทางจากฝั่งตรงข้าม ททท. สำนักงานพระนครศรีอยุธยา ออกรถตรงไปแล้วเลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนนโรจนะ ถนนกว้างขวาง แต่อย่าปั่นจักรยานกลางถนน ให้ปั่นจักรยานชิดซ้าย แล่นผ่านพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยาไปก่อน ยังไม่แวะ ไปจนถึงศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาที่อยู่ฝั่งตรงข้าม ถึงที่ตรงนี้มองซ้ายมองขวามองหน้าหลังระวังรถยนต์ แล้วเปลี่ยนเลนจากชิดซ้ายมาชิดขวาสุด กลับรถที่ช่องกลับรถที่อยู่เลยศูนย์ฯ มาหน่อย เข้าสู่ถนนโรจนะฝั่งกลับกัน มองเห็นศูนย์ฯ เป็นอาคารยอดแหลม ๆ กลางสระน้ำ เลี้ยวซ้ายเข้าประตูศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ที่จอดรถจักรยานอยู่ด้านในสุด จอดรถแล้วเดินไปเสียค่าธรรมเนียมค่าเข้าชม เรียบร้อยแล้วเดินขึ้นบันไดเข้าศูนย์ฯ ไปเลย

ที่นี่สิ่งที่น่าชมที่สุดก็คือแบบจำลองต่าง ๆ โดยเฉพาะแบบจำลองพระบรมมหาราชวังและวัดพระศรีสรรเพชญ์ รวมทั้งหุ่นจัดแสดงทิวทัศน์แม่น้ำเจ้าพระยาเมื่อมองออกจากป้อมเพชรนั้น จะช่วยทำให้ภาพของกรุงศรีอยุธยายิ่งแจ่มชัดในจินตนาการมากยิ่งขึ้น *ควรใช้เวลาอยู่ที่นี่ไม่น้อยกว่าครึ่งชั่วโมงถึงชั่วโมงครึ่ง*

เส้นทางช่วงที่ ๒

ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา-วัดพระศรีสรรเพชญ์

ระยะทางประมาณ ๒ กิโลเมตร

จากศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ฯ เลี้ยวซ้ายออกสู่ถนนโรจนะ แล้วดูรถหลังให้ดี พยายามชิดขวาผ่านไปจนมองเห็นศาลากลางจังหวัดหลังเก่าที่มองเห็นประติมากรรมนูนสูงพระบรมรูปของกษัตริย์สำคัญของกรุงศรีอยุธยาประดิษฐานอยู่หน้าอาคารด้านบน เลี้ยวขวาเข้าสู่ถนนศรีสรรเพชญ์ ชิดซ้ายผ่านหน้า ททท. แล่นต่อผ่านวงเวียนและวัดเกษ ตรงไป มองซ้ายเห็นคุ้มขุนแผน มองขวาเห็นวัดพระราม หันซ้ายอีกทีเห็นวิหารหลวงพ่อมงคลบพิตร วัดพระศรีสรรเพชญ์ ไปจอดจักรยานตรงหัวมุมที่เก็บสตางค์ จอดรถเรียบร้อยแล้วเสียสตางค์ค่าเข้าชม แล้วเดินเข้าไปชมด้านในได้เลย

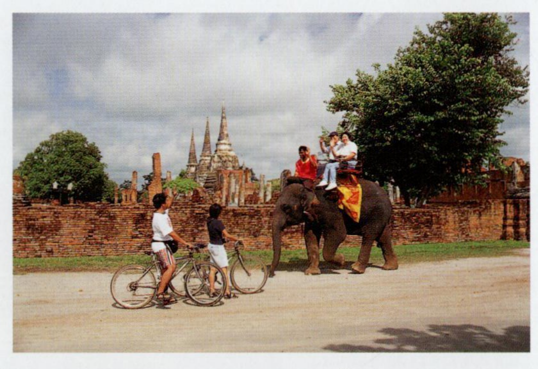
ชมแบบจำลองซึ่งเป็นของปลอม สร้างจากข้อมูลจดหมายเหตุต่าง ๆ แล้ว มาลองดูของจริงกันบ้าง ของจริงโดยเฉพาะพระบรมมหาราชวังนั้น เหลือแต่ซากปรักหักพังแล้วเป็นส่วนมาก ถ้าจะให้ดีลองหลับตานึกภาพพระที่นั่งจำลองในเมืองโบราณบางปูที่จำลองพระที่นั่งสรรเพชญปราสาท และพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท กรุงเทพฯ ที่จำลองพระที่นั่งสุริยาสน์อมรินทร์ ดู คงพอช่วยให้จินตนาการแจ่มชัดขึ้น ถ้ายังนึกไม่ออกก็นึกถึงแบบจำลองที่ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ฯ แล้วกัน ส่วนทางฟากวัดพระศรีสรรเพชญ์มีสิ่งควรชมอีกหลายอย่างด้วยกัน *ควรมีเวลาอยู่ที่นี่สัก ๑ ชั่วโมงเป็นอย่างน้อย*

เส้นทางช่วงที่ ๓

วัดพระศรีสรรเพชญ์-วัดมหาธาตุ-วัดราชบูรณะ

ระยะทางประมาณ ๑ กิโลเมตร

ถ้าชอบเรียบง่ายไม่โลดโผน จากที่จอดรถก็แล่นตรงไปตามถนนนเรศวร ผ่านกลางระหว่างวัดมหาธาตุและวัดราชบูรณะได้เลย แต่ถ้าอยากสนุกขอแนะนำให้ปั่นจักรยานลัดเลาะไปด้านหลังพระบรมรูปพระเจ้าอู่ทอง ผ่านไปทางหลังวัดพระราม ที่ตรงนั้นจะมีทางแยกซ้ายมือเข้าบึงพระราม มีเหล็กกั้นไว้ไม่ให้มอเตอร์ไซค์เข้า ขอเชิญชาวจักรยานจอดแล้วยกรถนิดหน่อย แล้วปั่นจักรยานไปตามเส้นทางที่สร้างขึ้นเลียนแบบถนนในกรุงศรีอยุธยา เป็นการเรียงอิฐให้ช้างเดิน โดยใช้ทางสันตั้งขึ้นเพื่อความแข็งแรง พุ่งตรงเข้าสู่วัดมหาธาตุไปเลย

สิ่งที่ใคร ๆ จะต้องพากันไปชมในวัดมหาธาตุ ก็คือเศียรพระพุทธรูปหินศิลปะอู่ทองที่ถูกรากไทรล้อมปิดแน่นจนดูเหมือนเศียรพระเป็นส่วนหนึ่งของต้นไม้ จบจากวัดมหาธาตุและวัดราชบูรณะแล้วเป็นเวลาอาหารกลางวันพอดี ควรปั่นจักรยานข้ามถนนไปฟากตรงข้ามวัด แล้วขี่เลี้ยวขวาต่อไปตามถนนชีกุนเข้าซอยการสื่อสารฯ ในซอยเรียงรายไปด้วยร้านก๋วยเตี๋ยวเรืออยุธยาลือชื่อ จะแวะชิมร้านไหนก็อร่อยเหมือน ๆ กัน ก็ปั่นจักรยานมานาน ชักหิวตาลายแล้วนี่นา จะไม่อร่อยได้อย่างไร

อาหารกลางวันเรียบร้อยแล้ว ตอนบ่ายต้น ๆ แดดยังร้อนจัด ยังไม่เหมาะกับการปั่นจักรยาน ในซอยนั้นเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์เรือไทยของอาจารย์ไพฑูรย์ ขาวมาลา ในพิพิธภัณฑ์มีเรือรูปลักษณ์ต่าง ๆ มากมายน่าชมยิ่ง ไปชมเสียจะได้รู้ว่าคนอยุธยากับน้ำน่ะเขาผูกพันกันมาแต่ไหนแต่ไร

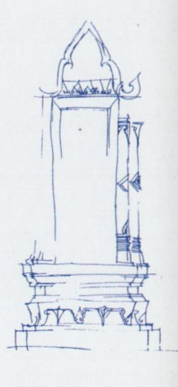
ควรใช้เวลาที่วัดมหาธาตุกับวัดราชบูรณะ ๑ ชั่วโมงและใช้เวลาอยู่ที่พิพิธภัณฑ์ฯ สักครึ่งชั่วโมง

เส้นทางช่วงที่ ๔

พิพิธภัณฑ์เรือไทย-วัดหน้าพระเมรุ

ระยะทางประมาณ ๑ กิโลเมตร

จากพิพิธภัณฑ์เรือไทย ควรใช้เส้นทางถนนชีกุนสายเดิม ปั่นอีกนิดถึงถนนนเรศวรที่เป็นถนนคั่นกลางระหว่างวัดมหาธาตุและวัดราชบูรณะ ให้เลี้ยวซ้ายตรงไป พอเจอทางแยกก็เลี้ยวขวา ตรงไปอีกทีแล้วเลี้ยวซ้ายอีกครั้งเข้าสู่ถนนสายรอบเกาะเมือง แล่นเลียบแม่น้ำลพบุรีที่ดูหน้าตาเป็นคลองเล็ก ๆ ไปจนถึงวัดหน้าพระเมรุ ถึงสะพานหน้าวัดให้ระมัดระวังดูหน้าหลังแล้วเลี้ยวขวาข้ามสะพานตรงเข้าวัดไปได้เลย

สิ่งที่น่าชมของวัดหน้าพระเมรุนี้ก็คือตัวพระอุโบสถ เพราะเป็นพระอุโบสถสมัยอยุธยาหลังเดียวที่ไม่ได้ถูกทำลายไปในสงครามกับพม่า สันนิษฐานว่าที่พม่าไม่ทำลายวัดนี้เพราะได้ใช้วัดนี้เป็นที่ตั้งค่าย พอตีได้จึงไม่ทำลายวัด นอกจากตัวพระอุโบสถแล้ว องค์พระประธานยังเป็นพระพุทธรูปทรงเครื่องสมัยอยุธยาที่ยังคงอยู่องค์ที่สวยงามที่สุดด้วย วัดนี้จึงเป็นเพียงสิ่งเดียวที่ช่วยบอกให้คนในยุคหลังทราบว่า ในยุคที่กรุงศรีอยุธยารุ่งเรืองนั้น วัดวาอารามและศิลปกรรมต่าง ๆ ในวัดนั้นควรจะมีหน้าตาสวยงามขนาดไหน นอกจากนี้ในพระวิหารหลังเล็กยังประดิษฐานไว้ด้วยพระพุทธรูปโบราณนั่งห้อยพระบาทสมัยทวารวดีที่ในประเทศไทยมีเพียง ๓ องค์เท่านั้น สวยงามมาก *ควรมีเวลาชมสิ่งต่าง ๆ รอบวัดนี้สัก ๑ ชั่วโมง*

เส้นทางช่วงที่ ๕

วัดหน้าพระเมรุ-วัดโลกยสุธาราม *ระยะทางประมาณ ๑ กิโลเมตร*

ออกจากวัดหน้าพระเมรุ กลับออกมาทางเดิม ข้ามสะพานแล้วอย่าพรวดพราดลง ที่จุดเชื่อมต่อระหว่างถนนกับสะพานควรหยุดมองซ้ายขวา ปลอดภัยแล้วให้เลี้ยวขวาไปตามถนนเลียบแม่น้ำลพบุรีอีกครั้ง ระหว่างทางด้านซ้ายมือจะเป็นเขตพระบรมมหาราชวังของกรุงศรีอยุธยา ตรงไปเรื่อย ๆ พอข้ามสะพานแล้วให้เลี้ยวซ้ายไปตามเส้นทางเลียบคลอง รถจะน้อย ปั่นจักรยานสบาย ๆ ตรงไปเรื่อย ๆ จนมาถึงทางแยกเข้าวัดโลกยสุธาจึงเลี้ยวขวาเข้าไป

ในบริเวณนี้มีวัดร้างอยู่ด้วยกัน ๓ แห่ง แต่ที่น่าชม คือ วัดโลกยสุธาที่มีจุดสำคัญคือพระนอนกลางแจ้ง และวัดวรเชษฐาราม แต่ไม่มีข้อมูลมากนัก นักปั่นจักรยานอาจใช้วิธีปั่นจักรยานวนชมโดยรอบแล้วหยุดชมช่วงสั้น ๆ ก็ได้

ไม่ต้องใช้เวลามากที่นี่ ควรใช้เวลาสัก ๑๕ นาที หรือครึ่งชั่วโมงก็เพียงพอ

เส้นทางช่วงที่ ๖

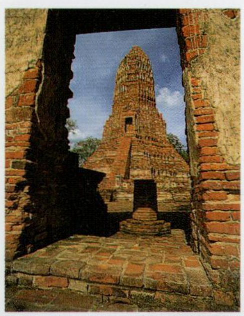
วัดโลกยสุธาราม-วัดไชยวัฒนาราม

ระยะทางประมาณ ๒ กิโลเมตร

จากวัดโลกยสุธาจะย้อนกลับด้วยเส้นทางเดิมที่เข้ามา จนออกปากทางถนนเลียบคลองท่อ หรือถ้าชอบสนุกมีทางเล็ก ๆ อยู่หลังวัดโลกยสุธาตรงมุมทิศตะวันตกหลังพระนอนค่อนไปทางพระเศียร ทางสายนี้จะพาไปออกถนนเลียบคลองท่อเช่นเดียวกัน เมื่อมาถึงถนนเลียบคลองแล้วให้ปั่นต่อไปตามถนนอันร่มรื่นจนถึงทางแยกขวามือหลังสวนสมเด็จฯ เส้นทางจะเปลี่ยนไปเป็นทางดิน ระหว่างทางด้านขวามือเป็นหนองน้ำ มีชาวบ้านมายกยอหาปลาให้ชมเสมอ ขี่ไปเรื่อย ๆ จนสุดทาง มีทางเลี้ยวขวาเข้าหมู่บ้าน เลี้ยวเข้าไปและวิ่งไปตามทางเรื่อย ๆ ทางจะพาเลี้ยวซ้ายแล้วไปออกถนนรอบเกาะอีกครั้ง จะออกถนนต้องระมัดระวัง ออกได้แล้วเลี้ยวซ้ายขึ้นสะพานเล็ก ๆ แล้วไปเตรียมเลี้ยวขวาขึ้นสะพานใหญ่ข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา ตอนขี่จักรยานขึ้นสะพานควรใช้เกียร์เบา จะได้ไม่ต้องลงเข็น เพราะสะพานสูงชัน ลงสะพานช้า ๆ ไม่ต้องรีบลง แล้วจะเห็นปากทางเลี้ยวซ้าย เลี้ยวแล้วตรงไป ทางจะพาไปถึงวัดไชยวัฒนารามได้เอง

มีบันทึกว่าทูตฝรั่งมาเที่ยวที่วัดไชยวัฒนารามตั้งแต่สมัยพระเจ้าปราสาททอง เพราะวัดนี้เป็นวัดสวยมาตั้งแต่ครั้งกระโน้น และแม้ว่าวันนี้วัดไชยวัฒนารามจะคงเหลือเพียงซากปรักหักพัง แต่ร่องรอยความงามก็ยังปรากฏให้เห็นอยู่อย่างเด่นชัด

ควรมีเวลาเดินชมความงามของวัดนี้สักครึ่งชั่วโมงเป็นอย่างน้อย

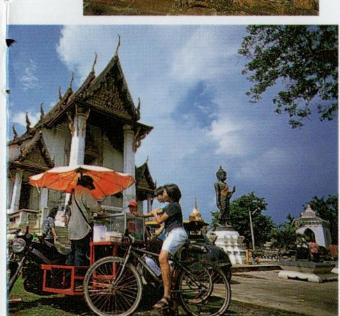

เส้นทางช่วงที่ ๗

วัดไชยวัฒนาราม-บ้านโปรตุเกส

ระยะทาง ๔ กิโลเมตร

จากวัดไชยวัฒนารามปั่นจักรยานไปตามทางเรื่อย ๆ ถนนลาดยางกว้างขวางแต่รถยนต์เริ่มมีมาก เส้นทางจะผ่านวัดเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง ด้านซ้ายมือบริเวณใกล้ ๆ วัด บ้านเรือนชาวบ้านแถวนี้จะเป็นเรือนไทยโบราณหน้าตาน่าสนใจเกือบทั้งหมด ใครจะปั่นจักรยานแวะไปชมเรือนไทยก็ไม่ผิดกติกา แต่ต้องระวังสุนัขไว้ ต่อจากตรงนี้นักท่องเที่ยวก็จะพบสามแยก ให้เลี้ยวซ้าย เส้นทางจะผ่านวัดพุทไธสวรรย์ ถ้าเวลายังมีแยะเหลือเฟือก็ให้ผ่านเลยไปก่อน สุดปลายของเส้นทางสายนี้ก็คือหมู่บ้านโปรตุเกสนั่นเอง

สิ่งที่น่าชมที่บ้านโปรตุเกสก็คือหลุมขุดค้นทางโบราณคดีที่ขุดค้นพบโครงกระดูกชาวยุโรปฝังไว้ ทำให้ได้ทราบความเป็นมาของสถานที่แห่งนี้ได้เป็นอย่างดี ควรมีเวลาอยู่ที่นี่สักครึ่งชั่วโมง

เส้นทางช่วงที่ ๘

บ้านโปรตุเกส-วัดพุทไธสวรรย์

ระยะทาง ๒ กิโลเมตร

จากบ้านโปรตุเกสย้อนกลับมาตามเส้นทางเดิม จนถึงวัดพุทไธ-สวรรย์ ควรเข้าทางประตูด้านที่ถึงก่อน เพราะประตูอีกด้านเป็นที่จอดรถยนต์ เทคอนกรีตร้อน เข้าประตูแล้วยกจักรยานข้ามที่กั้นรถยนต์เตี้ย ๆ แล้วขี่ต่อมาที่ศาลาไทยริมน้ำที่ตรงนั้นร่มรื่นเหมาะแก่การพักผ่อน ใครเหนื่อยนักอยากจะลงแช่น้ำแม่น้ำเจ้าพระยาเล่นก็ไม่ว่ากันอยู่แล้ว

สิ่งที่น่าชมก็คือภายในบริเวณพระปรางค์ซึ่งเป็นปรางค์เก่าแก่ ศิลปะสมัยอยุธยาตอนต้น *ควรมีเวลาอยู่ที่นี่สักครึ่งชั่วโมง*

เส้นทางช่วงที่ ๙ (ช่วงสุดท้าย)

วัดพุทไธสวรรย์-ททท. สำนักงานพระนครศรีอยุธยา

ระยะทางประมาณ ๑ กิโลเมตร

จบรายการวัดพุทไธสวรรย์น่าจะเป็นเวลาเย็นย่ำแล้ว สมควรแก่เวลาเดินทางกลับ แต่ถ้าจะให้ดีการขี่รถอ้อมกลับไปทางเดิมจะชักช้าเสียเวลามากและไกลเกินไป จากศาลาริมน้ำวัดพุทไธสวรรย์ จะมองเห็นโรงเรียนวัดพุทไธสวรรย์อยู่ใกล้ ๆ ให้ยกจักรยานข้ามสะพานไม้เตี้ย ๆ ปั่นจักรยานผ่านหน้าโรงเรียนไป เข้าซอยเล็ก ๆ แล้วเลี้ยวซ้าย ถ้ากลัวหลง หรือหลงแล้ว ให้ถามชาวบ้านดูว่าท่าเรือไปทางไหน ถึงท่าเรือ เรือเป็นเรือข้ามฟากลำเล็ก ๆ จักรยานลงได้ครั้งละ ๔ คันเป็นอย่างมาก ค่อย ๆ ทยอยลงเรือข้ามไป ค่าเรือเก็บคนละ ๒ บาท มีจักรยานด้วยอาจคิดเพิ่มอีกนิดหน่อย ขึ้นจากเรือที่ท่าเรือฟากโน้นเป็นดงโรตีสายไหมเลื่องชื่อของอยุธยา มีหลายเจ้าเป็นพี่น้องกัน ควรซื้อกลับไปกินเล่นหรือเป็นของฝาก ที่ตรงนี้การจราจรค่อนข้างจอแจ ควรระวัง เข็นจักรยานข้ามถนนมาแล้วปั่นเลี้ยวซ้ายตรงกลับ ททท. เป็นอันจบรายการทัวร์จักรยานอยุธยา ๑ วัน

หากนักท่องเที่ยวมีเวลาท่องเที่ยวมากกว่า ๑ วัน และอยากใช้จักรยานท่องเที่ยวต่อ ขอแนะนำให้เปลี่ยนแปลงรายการเป็นเพิ่มพะเนียดช้างต่อจากวัดหน้าพระเมรุ ๑ รายการ และเพิ่มเส้นทางบ้านโปรตุเกส บางปะอิน โดยปั่นจักรยานต่อจากบ้านโปรตุเกสไปจนถึงฝั่งตรงข้ามบางปะอิน มีเรือข้ามฟากไปบางปะอิน เที่ยวพระราชวังบางปะอินแล้วกลับด้วยเส้นทางอยุธยา-บางปะอิน คนละฟากขากลับยังมีหมู่บ้านญี่ปุ่น วัดใหญ่ชัยมงคล และวัดพนัญเชิง ให้เที่ยวเพิ่มเติมได้อีกด้วย

แผนที่เส้นทางจักรยาน พระนครศรีอยุธยา

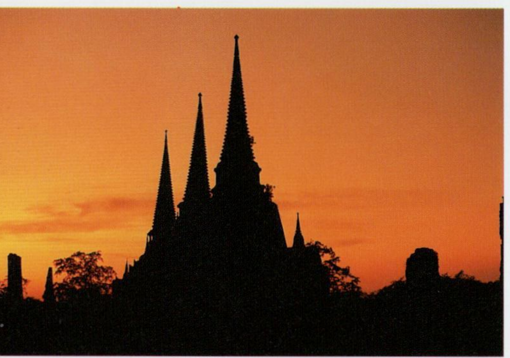
ไปอ่างทอง
เพนีย
วัดพญาแมน
วัดจงกรม
วัดพระราม (คลองสระบัว)
วัดแม่นางปลื้ม
เจดีย์ภูเขาทอง
วัดหน้าพระเมรุ
ถนนอู่ทอง
วัดสุวรร
วัดธรรมิกร
วัดวรเชษฐาราม
วัดพระศรีสรรเพชญ์
วัดธรรมาราม
วัดโลกยสุธาราม
วัดกษัตราธิราช
วัดสวนหลวงสบสวรรค์ (เจดีย์ศรีสุริโยทัย)
วิหารมงคลบพิตร
วัดพระราม
วัดวรเชตุเทพบำรุง
สำนักงาน ททท.
วัดกระไชย
ศาลากลางจังหวัด (เดิม)
วัดส้ม
พระตำหนักสิริยาลัย
วัดไชยวัฒนาราม
สวนสมเด็จฯ
แม่น้ำเจ้าพระยา
วัดพุทไธสวรรย์

เพนียดคล้องช้าง
วัดท่าแค
ม่นางปลื้ม
พิพิธภัณฑ์พระราชวังจันทรเกษม
วัดราชประดิษฐาน
วัดสุวรรณาวาส
ัดธรรมิกราช
วัดราชบูรณะ
ชญ์
วัดมหาธาตุ
ัดพระราม
พิพิธภัณฑ์เรือไทย
วัดขุนเมืองใจ
ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
เจ้าสามพระยา
วัดพนัญเชิง
รรย์
หมู่บ้านโปรตุเกส
หมู่บ้านฮอลันดา
หมู่บ้านญี่ปุ่น
ทางรถไฟ
แม่น้ำป่าสัก
วัดดุสิตาราม
วัดอโยธยา
วัดสีกาสมุด
วัดมเหยงคณ์
วัดจักรวรรดิ
วัดกุฎีดาว
วัดช้าง
วัดสมณะโกฏฐาราม
วัดนางคำ
วงเวียนเจดีย์วัดสามปลื้ม
วัดใหญ่ชัยมงคล

สถานที่สำคัญในพระนครศรีอยุธยา

ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

เป็นสถานที่รวบรวมและจัดแสดงข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และศิลปวัฒนธรรมของกรุงศรีอยุธยา สร้างขึ้นโดยเงินสนับสนุนของรัฐบาลญี่ปุ่น ภายในมีการจัดนิทรรศการจำลองสภาพความเป็นอยู่ในสมัยอยุธยาด้วยเทคโนโลยีอันทันสมัย มีแบบจำลองของโบราณสถานสำคัญในเมืองพระนครศรีอยุธยา

วัดพระศรีสรรเพชญ์

เดิมเป็นสถานที่ตั้งพระราชวังหลวงเดิมของพระเจ้าอู่ทองตั้งแต่ปี พ.ศ. ๑๘๙๓ ต่อมาในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงอุทิศที่วังให้เป็นเขตพุทธาวาสและสร้างวัดขึ้นประดิษฐานพระพุทธรูปยืนหุ้มทองคำนามว่าพระศรีสรรเพชญดาญาน เป็นวัดในเขตพระราชวังที่ไม่มีพระสงฆ์จำพรรษา ใช้สำหรับพระมหากษัตริย์เสด็จออกประกอบพิธีกรรมสำคัญทางศาสนา

คุ้มขุนแผน

เป็นสถานที่ตั้งของคุกนครบาลในสมัยกรุงศรีอยุธยา ประกอบกับเรื่องราวในวรรณคดีขุนช้างขุนแผน ที่กล่าวถึงขุนแผนว่าเคยถูกจำคุกในคุกนครบาล จึงมีการเรียกเรือนไทยแห่งนีว่าคุ้มขุนแผนเมื่อได้มีการสร้างเรือนไทยเพื่อเป็นการอนุรักษ์รูปแบบเรือนไทยขึ้นในบริเวณนี้ในสมัยที่นายปรีดี พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรีเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓

วิหารพระมงคลบพิตร

เป็นสถานที่ประดิษฐานพระมงคลบพิตร พระพุทธรูปปางมารวิชัยปูนปั้นหุ้มสัมฤทธิ์ขนาดใหญ่ ซึ่งเชื่อกันว่าสร้างในสมัยสมเด็จพระเอกาทศรถ เพื่อเป็นพระประธานของวัดวรเชษฐารามที่ทรงสร้างเพื่อรำลึกถึงสมเด็จพระนเรศวร แต่ไม่สอดคล้องกับพุทธลักษณะแบบอู่ทองของพระพุทธรูปซึ่งน่าจะสร้างขึ้นในสมัยก่อนกรุงศรีอยุธยา เดิมวิหารพระมงคลบพิตรเป็นโบราณสถานที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีมาก ด้วยคงสภาพดั้งเดิมตั้งแต่ครั้งเสียกรุงครั้งที่ ๒ แต่มาถูกบูรณะจนเสียสภาพโบราณสถานเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ ในสมัยของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ด้วยการสร้างวิหารใหม่ครอบทับดังที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน

วัดพระราม

สร้างขึ้นใน พ.ศ. ๑๙๑๒ สมัยของสมเด็จพระราเมศวรซึ่งทรงโปรดฯ ให้สร้างวัดนี้ขึ้นในบริเวณสถานที่ถวายพระเพลิงพระบรมศพพระเจ้าอู่ทอง พระราชบิดาของพระองค์ และขนานนามว่าวัดรามาวาส แต่ชาวบ้านนิยมเรียกว่าวัดพระราม มีการปฏิสังขรณ์ใหญ่ ๒ ครั้งในสมัยของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ และในสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ

วัดมหาธาตุ

เป็นวัดเก่าแก่ที่มีมาก่อนกรุงศรีอยุธยา โดยปรากฏฐานของปรางค์ประธานซึ่งก่อด้วยศิลาแลง และพระพุทธรูปศิลาอันเป็นศิลปกรรมในสมัยของอโยธยาศรีรามเทพนครอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งใน พ.ศ. ๑๙๑๗ สมัยกรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๑ (ขุนหลวงพะงั่ว) ได้ทรงบูรณปฏิสังขรณ์วัดนี้ขึ้นใหม่ทั้งวัด โดยใช้เวลายาวนานจนถึงสมัยสมเด็จพระราเมศวรจึงแล้วเสร็จ และเนื่องจากปรางค์ประธานเป็นของที่สร้างขึ้นใหม่โดยใช้รากฐานเดิม พระปรางค์วัดมหาธาตุนี้จึงได้พังทลายลงหลายครั้ง ครั้งแรกในสมัยพระเจ้าทรงธรรม ซึ่งสมเด็จพระเจ้าปราสาททองได้บูรณะองค์ปรางค์ประธานขึ้นใหม่ และได้พังทะลายลงอีกครั้งในรัชกาลที่ ๖ สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

วัดราชบูรณะ

สร้างขึ้นในปี พ.ศ. ๑๙๖๗ โดยปรากฏหลักฐานว่าสมเด็จเจ้าสามพระยาได้โปรดฯ ให้สร้างขึ้นในบริเวณที่ถวายพระเพลิงบรมศพของเจ้าอ้ายพระยาและเจ้ายี่พระยา ซึ่งทำยุทธหัตถีชนช้างกันเพื่อแย่งราชสมบัติจนสิ้นพระชนม์พร้อมกันทั้ง ๒ พระองค์ สันนิษฐานว่าเดิมที่ตรงนี้คงจะเป็นเป็นวัดเก่าแก่อายุรุ่นราวคราวเดียวกับวัดมหาธาตุ ด้วยฐานของปรางค์ประธานทำด้วยศิลาแลง ดังนั้นเมื่อเจ้าสามพระยาทรงสร้างวัดใหม่ขึ้นตรงนี้ จึงขนานนามว่าวัดราชบูรณะ เนื่องจากเป็นการสร้างวัดใหม่ขึ้นบนที่วัดเก่านั่นเอง

พิพิธภัณฑ์เรือไทย

ตั้งอยู่ภายในบริเวณบ้านพักของอาจารย์ไพฑูรย์ ขาวมาลา บริเวณฝั่งตรงข้ามกับวัดมหาธาตุ เป็นสถานที่รวบรวมเรือในรูปแบบต่าง ๆ โดยต่อขึ้นตามแบบเรือจริงทุกอย่างแต่ย่อส่วนลงให้มีขนาดเล็ก มีตั้งแต่เรือเดินสมุทรขนาดใหญ่ไปจนถึงเรือลำเล็ก ๆ และมีส่วนที่เป็นพิพิธภัณฑ์เรือไทย จัดแสดงเรือไทยพื้นบ้านทุกชนิดทุกแบบที่ปัจจุบันหาดูตามแม่น้ำลำคลองได้ยากแล้ว

วัดหน้าพระเมรุ

ปรากฏหลักฐานในพงศาวดารเหนือว่า เป็นวัดเก่าแก่ที่มีมาตั้งแต่ก่อนสมัยอยุธยา เป็นสถานที่ในเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์หลายครั้ง ได้แก่ เป็นสถานที่ทำสัญญาสงบศึกเมื่อครั้งเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งแรกในสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ และเป็นสถานที่ตั้งทัพของพม่าเมื่อคราวกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒

วัดพระราม (คลองสระบัว)

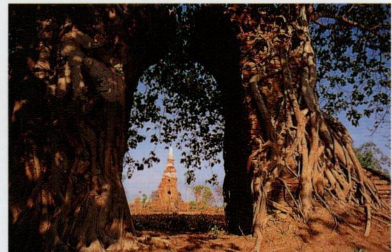
ไม่ปรากฏบันทึกว่าสร้างในสมัยใด แต่จากหลักฐานทางโบราณคดี พบว่าเป็นวัดเก่าที่มีมาก่อนกรุงศรีอยุธยา แผนผังของวัดตั้งอยู่บนเกาะสี่เหลี่ยม มีน้ำล้อมรอบ แต่ปัจจุบันตื้นเขินหมดแล้ว เจดีย์ประธานที่ใช้เทคนิคการก่อสร้างแบบก่ออิฐไม่สอปูนแบบอโยธยา ปรากฏชิ้นส่วนพระพุทธรูปสลักด้วยหินทรายจำนวนมาก ได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์ในสมัยอยุธยาตอนกลาง โดยปรากฏหลักฐานซุ้มประตูแบบช่องโค้งแบบสมัยสมเด็จพระนารายณ์

วัดจงกรม

เป็นวัดที่ไม่มีบันทึกการสร้าง แต่สันนิษฐานว่าเป็นวัดที่มีมาก่อนกรุงศรีอยุธยา ด้วยแผนผังแบบเดียวกับวัดพระราม คลองสระบัว บนองค์เจดีย์ประธานซึ่งก่ออิฐไม่สอปูนมีซุ้มพระซึ่งเคยมีพระพุทธรูปปางลีลาในลักษณะทำทักษิณาวรรตประดับอยู่โดยรอบ เป็นที่มาของชื่อวัดจงกรม แต่ปัจจุบันสูญหายไปหมดแล้ว ภายในเจดีย์เป็นโพรง มีเจดีย์องค์เล็กอยู่ภายใน บริเวณวัดยังปรากฏโบราณสถานที่สร้างขึ้นในสมัยอยุธยา เช่น โบสถ์ วิหาร และเจดีย์เหลี่ยมบนฐานสูงซึ่งพังทลายลง แสดงว่าเคยมีการบูรณปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่ในสมัยอยุธยาตอนกลาง

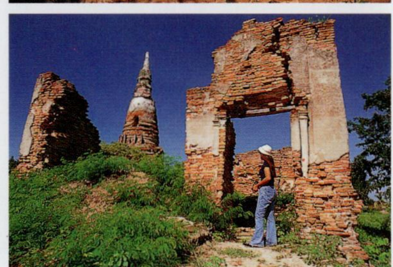
วัดพญาแมน

เป็นวัดที่พระเพทราชาทรงบูรณะขึ้นจากวัดที่มีอยู่เก่า โดยสร้างใหม่ให้ใหญ่โตกว่าเดิม เพื่อถวายให้กับพระอาจารย์ของพระองค์ซึ่งเป็นพระอธิการวัดพญาแมนที่เคยทำนายว่าพระเพทราชาจะได้ขึ้นครองราชย์เป็นกษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา ตั้งแต่เมื่อครั้งพระองค์ยังบวชเป็นพระภิกษุลูกวัดอยู่ที่วัดนี้

วัดท่าแค

ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าสร้างขึ้นเมื่อใด แต่จากหลักฐานทางโบราณคดีพบว่าเป็นวัดโบราณที่สร้างก่อนกรุงศรีอยุธยา ด้านหน้าของวัดหันหน้าออกสู่ลำน้ำทางทิศเหนือซึ่งบัดนี้ตื้นเขินและแห้งขอด เชื่อกันว่าเมื่อก่อนมีท่าน้ำเป็นที่มาของชื่อวัดท่าแค ภายในบริเวณวัดมีเจดีย์ใหญ่ก่ออิฐไม่สอปูนที่พังทลายลงเพราะการลักลอบขุดหาสมบัติ และเจดีย์รูปทรงแปลกตาจำนวนมาก

พะเนียดคล้องช้าง

สถานที่ประกอบพระราชพิธีคล้องช้างเพื่อนำมาใช้ในราชการสงครามในสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยต้อนช้างป่ามาจากป่า มีพระที่นั่งพะเนียดสำหรับพระมหากษัตริย์ประทับเพื่อทอดพระเนตรการคล้องช้าง

วัดวรเชษฐาราม

เป็นวัดที่สมเด็จพระเอกาทศรถโปรดฯ ให้สร้างเพื่อเป็นอนุสรณ์รำลึกถึงพระเชษฐา คือสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ในบริเวณที่ถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระเจดีย์ใหญ่ที่เป็นประธานของวัดบรรจุพระบรมอัฐิของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

วัดโลกยสุธา

ไม่ปรากฏหลักฐานว่าสร้างในสมัยใด แต่จากหลักฐานทางโบราณคดีพบว่าเป็นวัดที่สร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนต้น มีพระนอนขนาดใหญ่ซึ่งแต่เดิมเป็นพระพุทธรูปปางไสยาสน์แบบธรรมดา ต่อมาได้มีการบูรณปฏิสังขรณ์เป็นพระพุทธรูปทรงเครื่องไสยาสน์ดังที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน

สวนสมเด็จ

สวนสาธารณะที่สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ภายในสวนสมเด็จฯ ปรากฏร่องรอยของวัดเก่าแก่หลายแห่งที่น่าสนใจ ด้วยยังมีโบราณสถานหลงเหลืออยู่มาก ได้แก่ วัดสังขแท้ วัดสังขทา วัดพราหมณ์ วัดอุโบสถ และวัดเจ้าปราบ

วัดพุทไธสวรรย์

เดิมเป็นที่ตั้งของพระราชวังหลวงของพระเจ้าอู่ทองก่อนเสด็จมาสร้างกรุงศรีอยุธยา คือ "ตำหนักเวียงเล็ก" เมื่อสร้างกรุงศรีอยุธยาแล้วจึงโปรดฯ ให้ถวายเป็นวัด แล้วขนานนามว่าวัดพุทไธสวรรย์ ที่ปรางค์ประธานเคยเป็นที่ประดิษฐานเทวรูปพระเจ้าอู่ทอง ซึ่งรัชกาลที่ ๑ ได้โปรดฯ ให้อัญเชิญมาแปลงเป็นพระพุทธรูปหุ้มเงินแล้วอัญเชิญมาประดิษฐานไว้ในปราสาทพระเทพบิดรในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

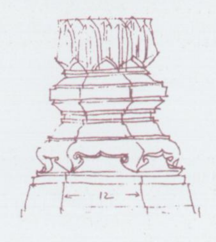
บ้านโปรตุเกส

เป็นสถานที่ตั้งบ้านเรือนของชาวโปรตุเกสที่เข้ามาติดต่อทำการค้ากับกรุงศรีอยุธยาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๐๕๔ เป็นที่ตั้งของโบสถ์ฝรั่งซานเปรโตร ปัจจุบันหลักฐานโบราณสถานทั้งโบสถ์และบ้านพักของบาทหลวงเหลือเพียงฐานก่ออิฐและสุสานฝรั่งเก่า

บ้านญี่ปุ่น

อยู่ฝั่งตรงกันข้ามกับบ้านโปรตุเกส เป็นชุมชนชาวญี่ปุ่นที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนในกรุงศรีอยุธยา ตั้งแต่ปลายพุทธศตวรรษที่ ๒๒ นากามาซา ยามาดา ชาวญี่ปุ่นได้เข้ารับราชการในแผ่นดินพระเจ้าทรงธรรม จนได้รับความไว้วางพระราชหฤทัย โปรดฯ ให้แต่งตั้งเป็นออกญาเสนาภิมุข

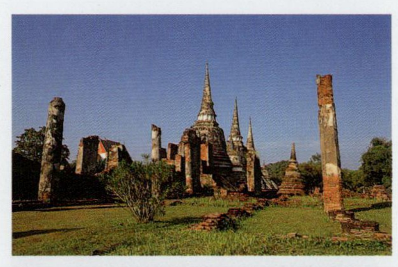
วัดพนัญเชิง

เป็นสถานที่ประดิษฐานพระพุทธรูปนามว่าพระพุทธไตรรัตนนายก อันเป็นพระพุทธรูปปูนปั้นลงรักปิดทองปางมารวิชัยขนาดใหญ่ที่สุดในพระนครศรีอยุธยาที่สร้างขึ้นในสมัยของอโยธยาศรีรามเทพนครก่อนสถาปนากรุงศรีอยุธยาถึง ๒๖ ปี และมีอายุเก่าแก่นับถึงวันนี้ก็เป็นเวลา ๖๗๕ ปีมาแล้ว

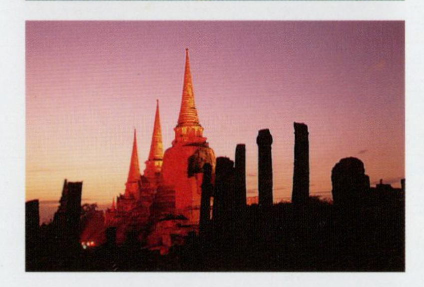
วัดใหญ่ชัยมงคล

เป็นที่ตั้งของเจดีย์ใหญ่ชัยมงคลที่สูงใหญ่ที่สุดในพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีหลักฐานในพระราชพงศาวดารเหนือระบุว่าสร้างขึ้นก่อนกรุงศรีอยุธยา ซึ่งสอดคล้องกับเทคนิคการก่อสร้างแบบก่ออิฐไม่สอปูนอันเป็นเทคนิคการก่อสร้างก่อนสมัยอยุธยา แต่คนทั่วไปมักเชื่อกันว่าสร้างในสมัยสมเด็จพระนเรศวรเพื่อฉลองชัยชนะที่มีต่อพระมหาอุปราชาแห่งพม่า ซึ่งไม่ปรากฏหลักฐานในเอกสารใด ๆ ยืนยัน นอกจากในหนังสือไทยรบพม่าซึ่งเป็นเอกสารที่เขียนขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์เท่านั้น

คู่มือการขี่จักรยานท่องเที่ยว

มารู้จักจักรยานเสือภูเขากันเถอะ

จักรยานคืออะไร เชื่อแน่ว่าใคร ๆ ก็ต้องรู้จัก แต่รู้จักแล้วจะขี่จักรยานได้หรือไม่ หรือขี่ได้แต่ยังไม่ค่อยดี จะต้องทำอย่างไร ข้อนี้จะต้องศึกษาและเรียนรู้กันต่อไป ไม่มีอะไรที่ยากเกินความสามารถของมนุษย์หรอก

จักรยานเสือภูเขา หรือ MOUNTAIN BIKE เป็นจักรยานพันธุ์ใหม่ที่เพิ่งเกิดขึ้นในโลกไม่นานมานี้ โดยการนำเอาคุณลักษณะสำคัญของจักรยาน ๒ ประเภทเข้ามาผสมรวมกัน คือ นำเอาความแข็งแรงทนทานมาจากจักรยาน BMX และนำเอาระบบเกียร์ทดผ่อนแรงมาจากจักรยานเสือหมอบ เสือภูเขาจึงกลายเป็นจักรยานเอนกประสงค์ที่สามารถบุกบั่นไปได้ในทุกพื้นที่ ไม่ว่าหนทางนั้นจะขรุขระยากลำบาก เป็นหลุมเป็นบ่อ เป็นป่าเขารกชัฏ หรือเป็นเส้นทางขึ้นเขาสูงชัน เสือภูเขาสามารถบุกบั่นฝ่าฟันไปได้ทุกที่ไม่หวาดหวั่น ด้วยความเร็วสูงและความเบาสบายเหนือกว่าจักรยานประเภทอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ เสือภูเขาจึงเป็นจักรยานที่เหมาะอย่างยิ่งสำหรับการเดินทางท่องเที่ยวอย่างแท้จริง

และโดยเฉพาะในการท่องเที่ยวเมืองโบราณที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญแต่ละแห่งจะอยู่ห่างไกลกันไม่มากนัก ใกล้เกินไปสำหรับรถยนต์ ทำให้ต้องขึ้นรถลงรถกันบ่อย ๆ น่าเบื่อหน่าย แต่ในขณะเดียวกันก็ไกลเกินไปสำหรับการเดินชมด้วยเท้า และไกลเกินไปสำหรับจักรยานจ่ายกับข้าวธรรมดาที่ปราศจากคุณภาพ เพราะหากจักรยานไม่แข็งแรงพอ มีข้อเสียจุกจิกน่าเบื่อหน่าย จักรยานก็จะกลับกลายเป็นภาระหนักเสียเอง สู้เดินเท้าไปจะดีกว่า หากทั้งหมดนี้ เสือภูเขาสามารถแก้ปัญหาเหล่านี้ไปได้ด้วยลักษณะพิเศษในตัวของมันเอง

การขับขี่จักรยานเสือภูเขา

ถ้าคุณขี่จักรยานธรรมดาเป็น การขับขี่จักรยานเสือภูเขาก็มีข้อแตกต่างจากจักรยานธรรมดาอีกเล็กน้อย คือ

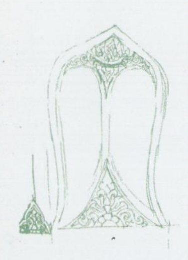
๑. *แฮนด์* แฮนด์เสือภูเขาเป็นแฮนด์ตรงที่บังคับทิศทางได้แม่นยำกว่าแฮนด์โค้งงอของจักรยานธรรมดา จับแฮนด์ด้วย ๒ มือ บังคับทิศทางให้ตรงอยู่เสมอ จิตใจไม่วอกแวกหวั่นกลัว แม้เมื่อมีรถใหญ่อยู่ใกล้ ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นหากจิตใจกับสองมือเป็นหนึ่งเดียว แฮนด์ที่มั่นคงก็จะพาคุณหลบหลีกออกจากอันตรายไปได้อย่างไม่ยากเย็น

๒. *เบรก* เสือภูเขามีเบรกชั้นดี โดยเฉพาะ V เบรกที่กดปุ๊บหยุดปั๊บ เบรกมีอยู่ที่ ๒ มือ มือซ้ายมือขวาบังคับหยุดที่ล้อหน้าและล้อหลัง เมื่อต้องการหยุดกดเบรกล้อหลังก่อนเสมอ ยิ่งถ้าเป็นทางลงชันหากกดเบรกเฉพาะล้อหน้า ล้อหลังจะวิ่งแซงข้ามศีรษะทำให้จักรยานล้ม ทางที่ดีที่สุดเมื่อกดเบรกควรกด

แบบติด ABS คือ กดแล้วปล่อย กดแล้วปล่อย อย่างสม่ำเสมอ และอย่าปล่อยให้ความเร็วของรถขึ้นสูงเกินไป

๓. *ระบบเกียร์ทด* เป็นปัญหาสำคัญที่สุดสำหรับคนที่เพิ่งรู้จักกับจักรยานสมัยใหม่ ระบบเกียร์ทดประกอบด้วยจานชุดหน้า ๓ จาน และจานชุดหลัง ๕-๘ จาน มีโซ่เป็นตัวถ่ายทอดกำลังจากจานชุดหน้าไปที่จานหลังที่ล็อกติดกับล้อหลัง มีกลไกสับโซ่เปลี่ยนจานอยู่ที่มือซ้ายมือขวา บังคับกลไกนี้ด้วยนิ้วชี้และนิ้วโป้ง นิ้วชี้ดึงเข้าและนิ้วโป้งดันออก ให้เริ่มเคลื่อนที่ด้วยจานหน้าและจานหลังตัวกลาง จากนั้นทดลองเปลี่ยนจานหน้าหลังไปเรื่อย ๆ ในการเดินทางช่วงแรก ๆ เพื่อทดสอบน้ำหนักการถีบที่เหมาะกับกำลังของตนเอง จำไว้เสมอว่า คนแต่ละคนมีกำลังไม่เท่ากัน ดังนั้นแต่ละคนจึงมีชุดจานที่เหมาะสมกับตนเองไม่เหมือนกัน และเส้นทางแต่ละตอนก็มีความยากง่ายไม่เท่ากัน ดังนั้นชุดจากที่ใช้ก็จะเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ตามลักษณะของเส้นทางด้วยเหมือนกัน เพราะฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้ขับขี่ที่จะต้องเรียนรู้และเลือกใช้ชุดจานเหล่านี้ด้วยตนเอง

กฏกติกามารยาทสำหรับการขี่จักรยานท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะ

๑. ติดตามผู้นำขบวน ไม่แซงผู้นำขบวนโดยเด็ดขาด

๒. ไม่ขี่จักรยานออกด้านขวาเกินแนวที่พี่เลี้ยงขี่จักรยานอยู่

๓. เมื่อจำเป็นต้องหยุด รถเสีย หรือมีเหตุสุดวิสัยอื่น ๆ ในขณะที่ขบวนเคลื่อนที่ให้ร้องบอกผู้นำขบวน หรือพี่เลี้ยง ถ้ามี

๔. ปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด ไม่มีการใช้จักรยานฝ่าไฟแดงเป็นอันขาด

๕. ขบวนจักรยานควรอยู่ในช่องซ้ายสุดเสมอ ถ้าทางรถยนต์มี ๒ เลน ควรใช้ ๑ เลนเต็มเลน และขยายความยาวขบวนออกไปเป็นเหมือนขบวนรถไฟ ๑ คัน ถ้าทางมีเลนเดียวให้ใช้ครึ่งเลน บางครั้งหากการจราจรคับคั่งมากอาจต้องแล่นเรียงเดี่ยว

๖. การเลี้ยวขวาบนแยกที่มีรถยนต์วิ่งไปมาถือเป็นจุดอันตรายสูงสุด เพราะอันตรายอาจมาได้ทั้งจากข้างหน้าและข้างหลัง ก่อนจะเลี้ยวขวาทุกครั้งควรหยุดรถและดูให้แน่ใจเสียก่อน

๗. อันตรายสูงสุดในขบวนจักรยานท่องเที่ยวอีกอย่างหนึ่งก็คือ จักรยานเกี่ยวกันเองล้ม ผู้ใช้จักรยานทุกคนจึงควรจะรู้จักใช้สัญญาณมือ หรือให้เสียงบอกเตือนทุกครั้งเมื่อจะชะลอ หยุด หรือเบนออกซ้ายขวา

๘. อันตรายอีกอย่างหนึ่งเกิดจากขบวนเดินทางขาดตอนจากกัน เพราะถูกแทรกกลางด้วยรถยนต์ หรือไฟแดงสว่างขึ้นกลางขบวน เมื่อถูกตัดขาดจากกัน ขบวนเดินทางด้านหลังอาจจะรวนเรไม่แน่ใจ เพราะฉะนั้นผู้ใช้จักรยานพึงระมัดระวังอยู่เสมอ อย่าให้ขบวนเดินทางขาดตอน ควรเร่งความเร็วติดตามกันให้ทันเป็นรูปขบวนยาว ๆ อยู่เสมอ แต่หากขบวนขาดเพราะสาเหตุใดก็ตาม ไม่ต้องรีบตามให้ทัน ขี่จักรยานไปด้วยความเร็วตามปรกติ เป็นหน้าที่ที่ขบวนข้างหน้าจะต้องหยุดรอคนข้างหลังเอง

๙. ในแหล่งท่องเที่ยวจอดจักรยานในที่ ๆ จัดไว้ให้ หรือจอดรวมกันให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และอย่าลืมล็อกจักรยานให้เรียบร้อยด้วย

๑๐. ให้ความเคารพแก่สถานที่ โดยไม่ขี่จักรยานเข้าไปในส่วนที่สำคัญของวัดหรือโบราณสถาน

กลุ่มและชมรมจักรยานที่น่าสนใจ

หากสนใจและชักนึกสนุกกับการเดินทางท่องเที่ยวด้วยจักรยาน มีกลุ่ม ชมรม และบริษัทท่องเที่ยวด้วยจักรยานที่น่าสนใจอีกหลายแห่ง ดังนี้

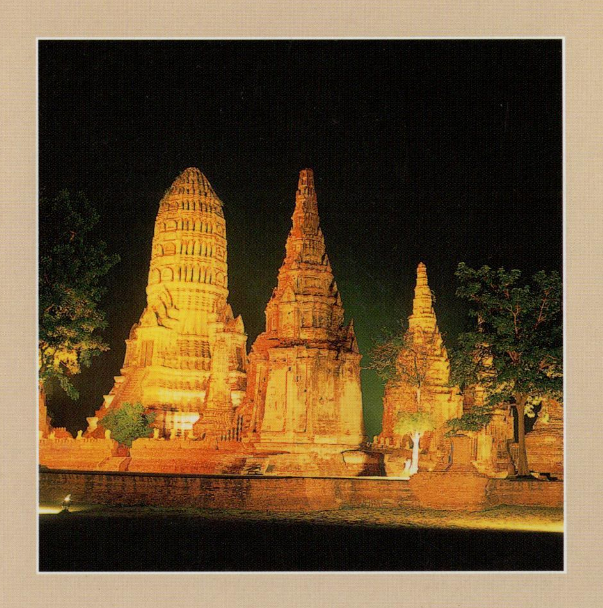
๑. *ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพแห่งประเทศไทย* จัดกิจกรรมขี่จักรยานเพื่อสุขภาพเป็นประจำทั้งใน กทม. และต่างจังหวัด ติดต่อคุณวิวัฒน์ สงสะเสน โทรศัพท์ (๐๒) ๒๙๙-๕๘๖๗

๒. *มูลนิธิพิทักษ์สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย* จัดกิจกรรมจักรยานท่องเที่ยวเกาะรัตนโกสินทร์และอยุธยา เป็นประจำทุกวันพุธ เสาร์ และอาทิตย์ ติดต่อโทรศัพท์ (๐๒) ๖๙๔-๑๒๒๒ ต่อ ๑๓๖๐-๒

๓. *เชียงใหม่ไบค์ เนเจอร์ แทรเวลเลอร์* จัดกิจกรรมจักรยานท่องเที่ยวในเชียงใหม่ โดยเฉพาะสุดยอดเส้นทางมหาสนุก ดอยสุเทพ-ขุนช่างเคี่ยน-ห้วยตึงเฒ่า ติดต่อโทรศัพท์ (๐๒) ๓๗๗-๕๓๗๐-๒, ๓๗๕-๒๐๖๒ หรือ (๐๕๓) ๒๔-๗๓๗๔

๔. *แค้มปิ้งไบค์* จัดกิจกรรมท่องเที่ยวด้วยจักรยานในพื้นที่ธรรมชาติที่สวยงามโดยเฉพาะที่ทุ่งแสลงหลวง ติดต่อโทรศัพท์ (๐๒) ๘๗๓-๐๐๘๗, ๘๗๓-๐๐๕๙

จัดทำโดย

อนุสาร อ.ส.ท.
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
๔ ถนนราชดำเนินนอก แขวงวัดโสมนัส
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ๑๐๑๐๐
โทรศัพท์ (๐๒) ๒๘๒-๑๒๗๓
โทรสาร (๐๒) ๒๘๒-๒๑๒๙
ข้อมูลโดย...ปิยาภรณ์ บัณฑุชัย
ภาพโดย...เกรียงไกร เรือนแก้ว